

Sacro
Sacro
Bosco
Maynny

in cala
mona
sua
Maxim
lianum
Romano
rum re
gem in
auspica
tis, omni
bus et
Auguste
Blanche
Marie
mupru

Johann
Farrere
mata.

Divina

I

00066

1266

n 66

2 - 12 - 8 - 70

I

00066

Man. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

Man. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

En este libro no ay que expurgar por el expurgatorio
de 1640 por comision del S^{to} Oficio
+ Francisco Maldonado +

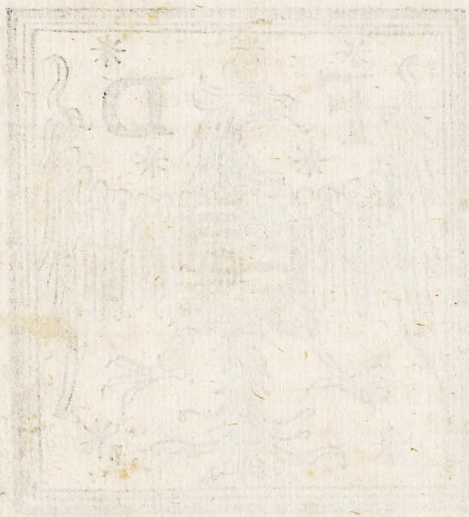
**Algorismus Domini Joā-
nis De Sacro Busco
Nouiter Impressuz.**

Lum Gratia Et Privilegio.

Coll. Soc. IESV Salm. ex dono Regum.

Allegoria della Fortuna
che per il mare
liberata impugna
L'arma della Fortuna

Coll. Soc. Lib. S. Maria della Vittoria

Incipit Algorismus Editus per Reuerendum dominum Joannem de sacro Bulco ordinis predicatorum atq; artium & sacre Theologie Doctorem Excellentissimum etc.

Ania que a primeua rez origine processerunt rone numeroz formata sunt: & queadmodum sunt sic cognosci bñt. Unde in vniuersa rez cognitione: ars numeradi est operatiua. **C**hac igit sciens numeradi copediosam pbs noie Algorus Edidit vnde & Algorismus nuncupat Vel ars numeradi vel ars introductoria in numerum interpretat. **C** Numerus qdē dupliciter notificat formaliter. s. & malit. **N**aliter numerus est vnitates collecte formaliter: Numerus est multitudo est vnitatibus profusa. **V**nitas qdē est qua vnaq; res vna dicitur. **C** Numeroz aut alius est digitus alius articulus alius numerus copositus siue mixtus. **D**igitus qdē dicitur ois numerus minor denario. **A**rticulus est numerus ois. **Q**ui pot diuidi in .x. ptes eqles: ita qd nihil sit residuum. **C**opositus vo siue mixtus est q constat ex digito & articulo. **E**t sciendum qd ois numerus iter articulos duos primus est copositus. **H**uius aut artis noue sunt spes: numeratio: additio: subtractio: mediatio: duplatio: multiplicatio: diuisio: pgressio: radicū extractio: **E**t hec dupl qm in numeris qdraj & incubitis inter quas primo de numeratione & postea de alijs per ordinem dicitur.

De enumeratione.

A St aut numeratio cuiuslibet numeri p figuras copetetes artificialis representatio. **F**igura vo differētia locus & limes idē supponunt: sed diuersis rationibus eis noia imponunt. **F**igura vo dicitur qm ad lineam pirationem. **V**ra vo qm p illam ondit qualiter figura pcedens differat a subsequenti. **L**ocus vo rone spatij in quo scribitur. **L**imes vo qz est via ordinata ad cuiuslibet numeri representationem. **S**ciendum igit q iuxta noue limites noue figure significantiue noue digitos representantes. **Q**ue sunt tales. 0. 9. 8. 7. 6. 5. x. 3. 7. i. **D**ecima vo vo teca: vel circulus vel cifra vel figura nibili qz nibili signit: ipsa tm locū tenēs dat alijs significare nā sine cifra vel cifris purus nō pot scribi articulus. **C**ū igit p has noue figuras: significantiuas adiunctas qnq; cifre qnq; cifris ptingat quelibet numez repñtare nō fuit necesse plures inuenire figuras significantiuas. **N**otandum igit q qlibet digitus vna sola figura sibi appropriata hz scribi. **O**mnis vo articulus p cifram vel cifras & p digitum a quo denoiat ille articulus hz repñtari. **Q**uā qlibet

articulus ab aliquo digito denotat vt denari⁹ ab vnitare. **V**igenari⁹
 a binario ⁊ ita de alijs: **D**is vō numer⁹ in eo qđ digitus hz poni in
 prima dñia. **D**is circulus in 2^a. **D**is qđē numerus a. x. vsqz ad centū.
 (vt centenarius excludat). **D**uab⁹ figuris sibi cōpetētib⁹ hz scribi: si
 sit articul⁹ p cifra p^o positā. ⁊ figurā scriptā vsus sinistrā ptē: que signi
 ficat digitū: a quo denotat articul⁹. **S**i vō sit numer⁹ cōposit⁹ p^o pre
 scribat digit⁹ q est pars illius numeri: cōpositi ⁊ sinistret⁹ articulus vt
 p^os. **D**is qđē numer⁹ q est a centū vsqz ad mille (vt millenarius ex
 cludat) per tres figuras sibi cōpetētes hz scribi. **D**is numer⁹ a mille
 vsqz ad decē millia: p q̄tuor ⁊ ita deinceps. **N**otādū tñ qđ q̄libet fi
 gura pmo loco posita significat suū digitū vel se ipsaz: scđo decies suū
 digitū: tertio centies suū digitū vel seipsam: quarto millesies: quinto
 decies millesies: sexto centies millesies: septimo millesies. **M**ille ⁊ sic
 in infinitū multiplicando p bec tria decē. centū mille q̄ tñ oēs ptinent
 in hac max^a. **Q**uelibet figura seq̄nti loco posita decies significat q̄tū
 in pcedēti. **S**ciēdū qđ supra quālibet figurā loco millenarij positā
 cōpetent pōt postponi qđā pūctus ad denotandū qđ tot millenarios
 dz vltia figura rep̄itare: q̄ sunt pūcta ptrāsta. **S**inistrosus aut scri
 bimus in hac arte more arabū huius scientie inuentoz vel hac rōne
 vt in legēdo psuetū ordinē seruantes maiorē numerū pponamus.

Additio est numeri vel numeroz ad numerū aggregatio vt vi
 deat sūma excresecens in additōe: duo ordines figuraz ⁊ duo
 numeri adinuicem sunt necessarij. .f. numer⁹ cui dz fieri additio
 ⁊ numerus q recipit additionē alteri⁹ ⁊ dz suprascribi: **N**umerus vō
 addēdus q dz addi ad aliū: ⁊ dz subscribi: ⁊ cōpetētius tñ est vt minor
 numerus subscribat ⁊ maior addat. **Q**uā 2° sed siue sic siue sic fiat
 semp idem pueniet: **S**i q̄ velis numerū numero addere scribe nume
 rum cui dz fieri additio in superiori ordine per suas dñias. **N**umerū vō
 addendū in inferiori ordine p suas dñias ita qđ pma inferioris ordi
 nis sit sub p^a superioris ordinis: scđa sub scđa ⁊ sic de alijs. **H**oc facto
 addat p^a inferioris ordinis pme superioris ordinis ex tali q̄ additione
 aut excresecat: digitus aut articulus aut numerus cōpositus: **S**i digitus
 loco superioris delete scribat digitus excresecēs **S**i articulus loco supio
 ris delete scribat cifra ⁊ trāsserat digit⁹ a quo denotat ille articulus
 vsus sinistrā ⁊ addat p^oime figure sequenti si sit figura sequēs: sin aut
 ponat in loco natiuo. **S**i aut ptingat qđ figura sequēs cui dz fieri ad
 ditio articuli sit cifra: ea deleta loco eius. **S**cribat digit⁹ articuli si sit
 figura nouenarij ⁊ ei dz addi vnitā ⁊ loco illius nouenarij. **S**cribat
 cifra ⁊ sinistret⁹ articulus vt prius: si excresecat numer⁹ cōpositus: **L**oco

superioris deleat scribat' digitus qd est pars illius numeri cūpositi: et si
nistrē articulus vt p̄us. Hoc facto addat' secūda scde sibi supposita et
fiat vt prius. Notādū qd in additiōe et in oībus sequētib' sp̄eb'. Quā
vna alij directe supponit' : vidēdū est q̄libet figura ac si p se poneret'.

Subtractio est ppositis duob' numeris maioris ad minorē ex-
cessus inuentio vel subtractio est numeri a numero ablatio vt
videat' summa relicta. Minor autē de maiori vel par de pari
subtrahi pōt. Maior autē de minori nequaq̄. Ille qdē maior est q hz
plures figuras dūmō vltima sit significatiua. Si autē tot sint in vno or-
dine quot in reliquo iudicādū est p penultimas et sic deinceps in sub-
tractione duo numeri sunt necessarij. s. numerus subtrahēdus et ille a
quo subtrahit' numerus a quo d3 fieri subtractio d3 scribi in superiori
ordine p suas d3ias numer' subtrahēdus in inferiori p suas ita quot
p̄a sit sub p̄ma et a sub scda: et sic de alijs. Subtrahē igit' p̄mā inferioris
ordinis a figura sibi supraposita et illa aut erit par sibi supposita aut
maior aut minor. Si par: ea deleat' scribat' loco eius cifra pp figuras
sequētes ne minus significant. Si maior demonstrat' ab ea tot vnitates
quot p̄tinet inferior figura: et residuū loco eius scribat' : si minor q: ma-
ior de minori subtrahi nō pōt mutuet' vnitā a figura p̄xima sequētī
que respectu p̄cedentj figure valet decē. Ab illo igit' denario et figura
a qua d3 fieri subtractio sūt iunctis subtrahat' figura inferior et residuū
ponat' in loco deleat' figure. Si vō figura a qua mutuāda est vnitā sit
articulus ea deleat' loco eius scribat' cifra ne figure sequētes minus si-
gnificēt et deinde opare vt p̄us: si autē figura a qua mutuāda est vnitā
sit cifra accede ad figurā p̄ximā significatiuā et ibi mutuaue vnitātē et in
redeūdo loco cuiuslibet cifre p̄trāsate ponat' figura nouēnarij: cū igit'
p̄uentū fuerit ad illā figurā de q̄ intendit' remanet tibi tm̄ denari' ab
illo igit' denario et c. Ratio autē q̄ cuiuslibet loco p̄transire relinquitur
nouēnari' hec est. Si a tertio loco mutuet' vnitā illa respectu figure
a qua debuit fieri subtractio valet centū. Sed loco cifre p̄trāsate re-
linquit' nouēnarij q valet nonaginta vñ remanet tantū denarij.
Et eadē est rō si a q̄rto loco vel a q̄nto vel deinceps mutuet' vnitā:
hoc autē facto subtrahē secūda inferioris ordinis a suo superiori et nego-
ciandū est vt p̄us. Sciēdū est etiā qd tā in additiōe quā in subtractiōe
possumus bñ a sinistra pte incipe opari tendēdo vsus dextrā. Sed vt
docebat' fit cōmodius. Si autē pbare velis vtrū bñ feceris necne figu-
ras. Quas p̄us subtraxisti adde superiorib' et occurrēt eedē figure quas
p̄us habuisti si recte feceris. Sicut in additione cū oēs figuras addide-
ris subtrahē easdē quas prius addidisti et redibūt eedē figure q̄s p̄us

habuisti si feceris recte. Est. n. subtractio additiōis pbatio ⁊ ecuerso.

Quædiatio est numerus, ppositi medietaſ inuentio vt videatur q̄ ⁊ q̄ia ſit illa medietaſ in mediatiōe tantū vnus ordo figuraz ⁊ vnus numer⁹ eſt neceſſari⁹. ſ. numerus mediāduſ. Si velis igit̄ aliquē numez mediare ſcribaſ ille numer⁹ p ſuas d̄ias ⁊ incipe a dextris. ſ. a prima figura. vſus ſiniſtrā ſi illa fuerit ſignificatiua: ſi vō fuerit cifra p̄mittat̄ ⁊ fiat p̄ceſſus vlt̄erius aut ḡ rep̄ntabit vnitatē aut aliū digitū. Si vnitatē loco ei⁹ deleat̄ ponat̄ cifra pp figuras ſequētes ne minus ſignificēt: ⁊ ſcribaſ illa vnitatē exterius in tabula vel reſoluat̄ in. 66. minuta ⁊ illoz ab̄iciat̄ medietaſ: ⁊ reliq̄ reſeruet̄: exterius in tabula. ſ. 30. vel ſcribaſ exteri⁹ figura dimidiū ſic. ḡ. que nullū locū ordinis obtinet: aliqd̄ t̄n̄ ſignificat q̄ medietaſ duplata in ſuū locū recipiat̄ in duplicatione. Si aut̄ p̄ma figura ſignificet aliū digitū ab vnitatē ille numerus aut eius par aut impar. Si par loco ei⁹ deleat̄: ſcribaſ medietaſ illius paris: ſi impar ſūme primū numez parē ſub illo p̄tentū ⁊ medietaſ ei⁹ pone loco illius iparis deleat̄. De vnitatē aut̄ q̄ remanet mediāda: fac vt p̄us: hoc qdē facto mediāda eſt ſc̄da figura: ſi ſit cifra p̄mittat̄ intacta: ſi ſit ſignificatiua aut par aut impar erit. Si par loco eius deleat̄ ſcribaſ ei⁹ medietaſ. Si impar ſūme primū numez parē ſub illo p̄tentū ⁊ loco illius imparis deleat̄ ponat̄ ei⁹ medietaſ. Vnitatē aut̄ q̄ remanet mediāda reſpectu p̄cedenſ valet. x. Diuidat̄ igit̄ ille denarius in duos quinarios ⁊ vnus illoz ab̄iciat̄ reliquus addat̄ figure p̄cedenti. Si aut̄ cifra fuerit cui debet addi deleat̄ ⁊ loco eius ſcribaſ quinarior: ⁊ ſic operandū eſt donec totalis numerus mediatur qui ſcriptus fuerit.

Oplatio eſt numeri, ppositi ad ſe ipſoz aggregatio vt videat̄ ſūma exreſcēs In duplicatione tantū vn⁹ ordo figuraz eſt neceſſari⁹ ⁊ inchoādū eſt a ſiniſtra ſiue a figura maiore hoc eſt ſm figurā maiore numez rep̄ntantē. In trib⁹ vō ſp̄eb⁹ p̄cedētib⁹ inchoamus a dextra ⁊ a figura minori in hac aut̄ ſp̄e: ⁊ in oib⁹ ſeq̄ntib⁹ inchoamus a ſiniſtra vñ vſus ſubtrahis aut addis a dextris vel mediabis: Et leua dupla diuide multiplica: extrabe radicē duplā ſub pte ſiniſtra. Quā ſi a prima figura incipis Duplare p̄tinget q̄nq; idē bis duplari ⁊ lz aliquo mō poſſemus opari: incipiēdo a dextris difficili⁹ t̄n̄ erit ⁊ doctrina ⁊ opatio. Si velis igit̄ aliquē numez duplare ſcribatur ille numer⁹ p ſuas d̄ias ⁊ duplet̄ vltima ex illa igit̄ duplicatione aut exreſcit digitus aut articulus: aut numer⁹ cōpoſit⁹ ſi digitus loco p̄oris deleat̄ ſcribaſ digitus exreſcēs. Si articulus loco p̄oris deleat̄ ſcribaſ cifra ⁊ tranſſerat̄ articulus vſus ſiniſtrā ſi numerus cōpoſitus

loco poris delete. Scribat digitus qui est pars illius numeri cōpositi
 ⁊ sinistres articulus. Hoc factio duplāda est scōda: ⁊ q̄qd inde exiuerit
 negociādū est vt prius. Si vō occurrat cifra relinquat̄ intacta. Sed si
 aliqs numer⁹ cifre d̄z addi loco illius delete scribat numer⁹ addēdus
 Eodem mō operandū est de oib⁹ alijs: Probatio hui⁹ sp̄ci talis est
 si recte duplaueris media recte mediaueris dupla ⁊ occurrēt tibi ee-
 dem figure quas p̄us hūisti. Est. n. mediatio duplatis p̄batio ⁊ e⁹.

Multiplicatio ē numeri p se vel p aliū ppositij duob⁹ numeris
 tertij inuentio qui toties p̄tinet alterz illoz quot sunt vnitates
 in reliquos: in multiplicatiōe duo numeri p̄ncipalr sunt neces-
 sarij. s. numerus multiplicādus ⁊ numerus multiplicās. Numer⁹ mul-
 tiplicādus noialē recipit appellationē: numerus vō multiplicās aduer-
 bialr designat: pōt ēt tertius numer⁹ assignari q̄ p̄ductus d̄z pueniēs
 ex d̄nctione vnus in alterz. Notādū est ēt qd̄ de multiplicante pōt
 fieri multiplicādus ⁊ e⁹ manēte semp eadē sūma ⁊ hoc est qd̄ p̄m-
 ctus dicit. Dis numerus in se ipso p̄uertit multiplicādo. Sūt aut̄ sex
 regule multiplicatiōis. Qñ. n. digitus multiplicat digitū subtrahēdus
 est minor digitus ab articulo sue denotiatiōis pro d̄zia maioris digitū
 ad denariū denario simul cōputato. Verbigra si velis scire quot sūt
 q̄ter octo vide quot sint vnitates intra octo ⁊ decē denario sil̄ cōpu-
 tato: ⁊ p̄z qd̄ sunt due. Subtrahat̄ igit̄ q̄ternari⁹ a q̄draginta bis ⁊
 remanebūt. 32. ⁊ hec est sūma totius multiplicatiōis. Qñ aut̄ digitus
 multiplicat articulū ducendus est digitus in digitū a quo denotat̄ ille
 articulus ⁊ q̄libet vnitas valet. x. ⁊ q̄libet articulus. 100. Qñ aut̄ digi-
 tus multiplicat numer⁹ cōpositū ducēdus est digitus in vtrāq; p̄te numeri
 cōpositi ita qd̄ digitus in digitū p̄ p̄mā regulā: ⁊ digitus in articulū p̄
 scōdam. Postea p̄iungāt̄ p̄ducta ⁊ erit sūma totius multiplicationis.
 Qñ ēt articulus multiplicat articulū ducēdus est digitus a quo deno-
 minat̄ ille articulus in digitū a quo denotat̄ reliquus ⁊ q̄libet vnitas
 valebit. 100. Quilibet articulus. 1000. Qñ vō articulus multiplicat nu-
 merū cōpositū ducēdus est digitus articuli in vtrāq; p̄te numeri cōpo-
 siti ⁊ p̄iungant̄ p̄ducta ⁊ patebit sūma. Qñ aut̄ numer⁹ cōposit⁹ multi-
 plicat numerū cōpositū ducēda est vtrāq; pars numeri multiplicantis
 in vtrāq; p̄te numeri multiplicādi ⁊ sic duces digitus bis: q; semel in
 digitū ⁊ semel in articulū. Articulus silr̄ bis. Semel eni in digitū ⁊ se-
 mel in articulam hic tñ vbiq; articulus nō nisi ad p̄ncipales articulos
 extēdat. Si velis igit̄ aliq̄ue numerū vel p se vel p aliū multiplicare
 scribe numer⁹ multiplicādū p suas d̄zias in supiori ordine: numer⁹ vō
 multiplicatē in inferiori ordine p suas d̄zias ita tñ qd̄ p̄ma figura in-

radicis. Patet etiam quod omnis numerus potest esse radix quadrati et cubiti sed non omnis numerus est quadratus et cubitus. Cum igitur ex ductu unitatis in se semel vel bis nihil proueniat nisi unitas dicit Boetius in arismetria quod unitas potentialiter est omnis numerus actu autem nullus. Notandum etiam quod inter quoslibet quadratos proximos contingit reperire unicum medium proportionale. Quod prouenit ex ductu unius radicis quadrati in radicem alterius quadrati inter duos quoslibet cubitos proximos est duplex medium proportionale. scilicet minus medium et maius. Minus prouenit ex ductu radicis maioris cubiti in quadratum minoris. Maius si ducantur radix minoris cubiti in quadratum maioris. Cum igitur ultra summam minorum solidorum non fiat processus in arte presenti tantum nouem proprie limites numerorum distinguuntur. Est enim limes numerorum eiusdem nature extremus. Contentorum terminis continua ordinatio. Unde primus limes est nouem digitorum continua progressio. Secundus uero nouem articulorum principalium. Tertius centenarium. Quartus millenarium tres etiam resultant in numeris compositis per digitorum appositionem super quocumque articulorum trium predictorum. Et si alter alteri preponatur. Sed per finalis limitationem ex millenarij receptione supra se semel per modum quadratorum aut Bis per modum solidorum quocumque alio precedente resultat: pene ultimus et limes ultimus.

Radicem numeri quadrati extrahere est proposito aliquo numero: radicem eius quadratam inuenire si numerus propositus sit quadratus. Si uero non sit quadratus radicem maximi quadrati sub numero proposito contenti reperire: reperire si uelis radicem alicuius numeri. Quadrati extrahere scribe numerum illum per suas differentias. Et computa numerum figurarum utrum sit par vel impar. Si par incipiendum est operari sub penultima si par ab ultima et ut bis intercidatur semper ab ultima impari figura incipiendum est. Sub penultima igitur figura in impari loco posita inuentendus est quidam digitus qui ductus in se deleat totum sibi supra positum respectu sui vel in quantum uicinius potest. Tali igitur digito inuento et a superiori subtracto duplandus est ille digitus. et duplatum ponendum est sub figura proxima anteriori uersus dextram. et eius subduplum sub illo quo factum inueniendus est. Quidam digitus supra proximam figuram ante duplatum qui ductus in duplatum deleat totum supra positum respectu duplati. Deinde ductus in se deleat totum su-

propositum respectu sui vel in quantum vicinius potest vel potest ita subtrahi digitus inuentus ultimo vt ducatur in duplatum vel duplata et postea in se. Beinde illa duo producta simul iungantur. ita quod prima figura ultimi producti ponatur ante primam primi producti. i. ante secundam prime. et ita deinceps et simul subtrahatur a totali numero respectu digiti inuenti. Si autem contingat quod non possit aliquis digitus inueniri tunc ponenda est cifra sub cifra sub tertia figura anteriori et anteriorandum est primum duplatum cum suo subduplo. Nec cessandum a tali talis digiti inuentione: nec a digiti inuenti duplicatione nec a duplicationum anteriorizatione nec etiam a subdupli subduplo positione. Donec sub prima figura inuentus fuerit quidam digitus qui ductus in omnes duplatos debeat totum superpositum respectu duplicationum. Beinde ductus in se debeat totum superpositum respectu sui vel in quantum vicinius potest. Quo facto aut aliquid erit residuum aut nihil. Si nihil constat quod numerus compositus fuerit quadratus et eius radix est digitus ultimo inuentus cum subduplo vel cum subduplis ita quod preponatur. Si vero aliquid fuerit residuum constat quod numerus propositus non fuit quadratus. sed digitus ultimo inuentus cum subduplo etc. est radix maximi quadrati sub numero propositi contenti. Si igitur probare velis vtrum bene feceris nec ne multiplica digitum ultimo inuentum cum subduplo vel cum subduplis per eundem digitum. Ultimo inuentum cum subduplo vel cum subduplo. et redibunt eodem figure quas prius habuisti si nihil fuerit residuum sed si aliquod fuerit residuum: tunc cum additione illius residui redibunt eodem figure que prius fuerunt.

Sequitur de radicum extractione in numeris cubitis. Unde videndum quid sit numerus cubitus et que sit eius radix et quid sit radicem cubitam extrahere. Est igitur numerus cubitus sicut patet ex predictis qui prouenit ex ductu alicuius numeri Bis in se vel semel in suum quadratum. Radix numeri est ille numerus qui ita bis ducitur in se vel semel in suum quadratum. Unde patet quod numerus cubitus et quadratus eandem habent radicem sicut supra dictum est. Radicem autem cubiti extrahere est numeri propositi radicem cubitam inuenire. Si numerus propositus sit cubitus. Si vero non sit cubitus tunc radicem cubiti extrahere est maximi numeri cubiti sub numero proposito contenti radicem inuenire. Proposito igitur aliquo numero cuius radicem cubitam velis extrahere. Primo computande sunt figure per quartas: siue per loca millenariorum. et sub

loco vltimi millenarij inueniendus est. Quidam digitus qui ductus in se cubite declarat totum suprapositum respectu sui vel in quantum vicinius potest. Quo facto triplandus est ille digitus & triplatu ponendum est sub proxima figura tertia versus dextram & eius subtripulum sub triplo. Deinde inueniendus est quidam digitus sub proxima figura ante triplatum. Qui cum sub triplo ductus in triplatum. Postea sine sub triplo ductus in productum debeat totum suprapositum respectu triplati. Deinde ductus in se cubite debeat totum suprapositum respectu sui vel in quantum vicinius potest hoc facto triplandus est ille digitus iterum & triplatum ponendum est sub proxima figura tertia vt prius & eius subtripulum sub eo. Postea anteriorandus est primum triplatum cum suo subtriplo per duas differentias. Deinde inueniendus est quidam digitus sub prima figura ante triplata. Qui cum sub triplis ductus in triplata & postea sub subtripulis ductus in productum debeat totum suprapositum respectu sui vel in quantum vicinius potest. Nec cessandum est a talis digiti inuentione nec a digiti inuenti triplatione nec a triplatorum anterioratione per duas differentias nec a subtripli sub triplo positione nec a tali multiplicatione nec a tali subtractione. Donec peruentum sit ad primam figuram sub qua inueniendus est. Quidam digitus qui cum sub triplis ductus in triplata. Postea sine subtripulis ductus in productum debeat totum suprapositum respectu triplatorum. Deinde ductus in se cubite debeat totum suprapositum respectu sui vel in quantum vicinius potest. **C** Notandum est etiam quod productum proueniens ex ductu digiti inuenti cum subtriplo vel sub triplis in triplata & postea sub subtriplo vel sub triplis in productum & iterum illud productum proueniens ex ductu digiti inuenti in se cubite possunt addi. & similiter contrahi a tali numero supraposito respectu digiti inuenti & idem est ac si fiat diuifim. Hoc facto aut aliquid erit residuum aut nihil si nihil constat quod numerus propositus fuit cubitus: & eius radix est digitus. Vltimo inuentus prepositus sub triplis vel sub triplo. Que radix adducantur in se & postea in productum erunt eedem figure que prius habuisti. Si vero aliquid fuerit residuum reseruetur exterius. In tabula & constat quod numerus ille non fuit cubitus sed digitus. Vltimo inuentus cum sub triplis vel sub triplo est radix maximi cubiti sub numero proposito contenti. Que radix si ducatur in se & postea in productum emerget maximus cubitus. Sub numero proposito contentus & si illi cubito addatur residuum reseruatam in ta-

bula erunt eedem figure que prius fuerunt. Si autem aliquis digi-
 tus post anteriorationem inueniri non possit ponenda est cifra sub ci-
 fra sub quarta figura versus dexteram, & anteriorande sunt figure vt
 prius. ¶ Notandum est etiam quod si in numero proposito non est
 aliquis locus millenarij incipiendum est operari sub prima figura.
 In hoc autem radicem extrahēda solent quidam distinguere nume-
 rum propositum per ternarios & semper incipere operari sub prima
 figura: vltimi ternarij siue completi siue incompleti qui modus ope-
 randi idem est cum predicto & hec de radicem extrahctione sufficiant
 tam in numeris cubitis quam quadratis.

Explicite Algorismus.

Impressum Venetijs per Bernardinum Venetum
 De Vitalibus: Anno Dñi. M. LXXXI.
 Die Tertio Mens. Februarij.

Prim^o limes digitor^{um} .i. .z. .3. .4. .5.
 Secundus denario^{rum} .10. .20. .30. .40. .50.
 Tertius centenario^{rum} .100. .200. .300. .400. .500.
 Quartus millenario^{rum} 1000 2000 3000 4000 5000 et sic de singu
 Quint^o ex p^{ri}mo et secundo .ii. .zi. .3i. .4i. .5i. lis vsq; ad.x.
 Sext^o ex p^{ri}mo et tertio .10i. .20i. .30i. .40i. .50i. exclusiue
 Septim^o ex p^{ri}mo et quarto .100i 200i 300i 400i 500i. (5000000
 Octau^o ex replicōe mill. semel 1000000 2000000 3000000 4000000
 Non^o ex replicōe mill. bis 1000000000 3000000000.
 Notādū qđ tres sunt medietates famose. s. Arithmetica: Geometria
 et Musica. Arithmetica p̄siderat idēptitatē excessus et nō idēptitatem
 p̄portiois vt .i. .2. .3. Geometria ē q̄ p̄siderat idēptitatē p̄portiois et nō
 excessus vt .z. .4. .8. Musica est q̄ p̄siderat nec hoc nec illud s; q̄ est pro
 portio extremor^{um} eadē est et differētiar^{um} vt .6. .3. .2. Geometrica proprie
 medietas. Unde medium p̄portionale intellige geometricum,
 maior cubitus minus mediū maius mediū maior cubus,

